Kui proua kõik seda oli teada saanud, siis andis ta oma mehele nõu, et ta selle wäikese poisi kaswatamise eest hoolt kannaks. Aga tema oli mees kes Eesti rahwast arwas, et nendest midagi wälja ei tule, waid et nad orjaks on sündinud. Selle pärast ei wõtnud ka baron oma proua nõu mitte wasta, waid ütles:

„Oh seda ei ole waja! Kes hakkab kõige karjapoiste eest hoolt kandma!"

Proua nägi ära, et tema abikaas küll wistist' ses nõuus ei saa olema, ja jättis järele. Aga et poiss ta meele pärrast oli olnud, ei tahtnud ta asja niisama seisma jätta.

Ta wõttis nõuuks ise oma taskust poisi eest hoolt kanda. Warsti sai tellitud, et kihelkonna-koolmeister, kes kaunis õpetatud mees oli, pidi Mardile kõrwalisi tundisid nii palju andma, et ta gymnasikooli kõige alumisesse klassi wõis astuda. Mardil oli wäga hää pää, ja poole aastaga oli ta nii palju õppinud, et ta sinna wõis sisse saada.

Mardi wanematele, kes muud ei olnud kui saunarahwas, oli see muidugi ütlemata meele pärast, et nende poeg kõrgemat õpetust sai. Eks iga wanem rõõmusta selle üle, kui ta laps kõrgema järje pääle saab.

Proua andis hääst südamest oma taskust nii palju, et meie karjapoiss gymnasi-koolis wõis käia. Ta õppis sääl õige mehe moodi ja läks selle pärast suurte sammudega edasi. Peagi hakasiwad kõik kooliherrad teda kiitma, ja kui keegi ei mõistnud oma ülesandeid, Mart mõistis nad ometi ikka. Muidugi

ei nimetatud teda nüüd enam Mart, waid Martin, sest see pidi peenem olema.

Nagu sagedaste sünnib, nõnda sündis see ka siin. Eesti rahwa üle sai Mart ehk Martin tihti halwaks-pidawaid kõnesid kuulda. Ta olla alatu, rumal, põlatud j. n. e. Keegi ei ütelnud Martinile, et see au on ennast oma rahwa liikmeks tunnistada. Päälegi tundis ta mõned mehed, kellest ta alt käe teadis, et nad Eesti maa sugust on wälja tulnud. Aga need salasiwad seda koguni ära, ega tahtnud sest midagi teada.

Aega mööda mõjus see ka temasse. Peagi oli ta mitu klassi läbi teinud. Aga mida kõrgemale ta õppimisega jõudis, seda kõrgemaks läks ka ta meel. Ta hakas oma rahwast ja wanematest häbi tundma.

Enne oliwad Mardi wanemad iga kord wäga rõõmustanud, kui poeg kooli waheajal neid waatama tuli; aga aega mööda jäiwad need waatamatulemised arwemaks, ehk kui ka poeg tuli, siis oli ta nende juures wäga lühikese aja ja rääkis nendega üleüldse wähe. Ta pidas oma wanemaid ju rumalateks talu-inimesteks, kellega midagi suuremat ei wõinud rääkida ja kes midagi ei mõistnud tema filmas, kes juba gymnasi kolmandas klassis koolis käis.

Kui see asi ikka seda wiisi edasi läks ja meie Martin weel seda mööda, kuda ta koolis kõrgemasse jõudis, uhkemaks läks, kahetsesiwad wanemad sagedaste, et ta kooli oli saanud. Enne oli ta ikka hää ja sõnakuulelik laps olnud ja neid auus pidanud, aga nüüd juhtus tihti, et nad poja käest pahu sõnu